

Research Paper

Designing Performance Evaluation Indexes for Physical Education Departments of Iranian Universities**M. Pourkiani¹, A. Dehghan Ghahfarokhi², M. Afshari³,
M. Esmaeili³, H. R. Maghsoudi⁴, M. Seraji⁵**

1. Assistant Professor in Sports Management, Shahid Beheshti University
2. Assistant Professor in Sports Management, University of Tehran.
3. Assistant Professor in Sports Management, Sport Science Research Institute of Iran
4. Ministry of Science, Research and Technology, Department of Physical Education
5. PhD Student in Sports Management, University of Allameh Tabatabaie

Received: 2020/11/07**Accepted: 2021/06/11**

Abstract

This research aimed to design a model for performance evaluation indexes for physical education departments in Iranian universities. A mixed-method design was used to conduct the present study (a combination of qualitative and quantitative methods). The statistical population of this study was selected amongst the persons in charge of physical education of the Ministry of Science, the university directors of physical education, evaluators of universities' physical education, and know the subject of performance evaluation in sports organizations. In the qualitative phase, a semi-structured interview, until reaching theoretical data saturation, was used to interview the total research population (20 participants). Using the open-ended coding, 11 variables and 76 data indicators were employed within the framework of a questionnaire and in a quantitative phase, 150 candidates were recruited to distribute 1000 scores among the identified indicators using the forced distribution method. The average distributed scores were considered as the weight of each index. Based on the study's findings, the components of championship sports development, public sport development, management and development of sports buildings, financial resource management, operational planning, administrative interactions, organizational structure, and human resources, safety, environmental considerations (green sports), health and sports counseling, supervision of

-
1. Email: m.pourkiani46@gmail.com
 2. Email: amin-dehghan2008@yahoo.com
 3. Email: afshari.ua@gmail.com
 4. Email: m_smaeili2006@yahoo.com
 5. Email: s_afruzeg@yahoo.com
 6. Email: mahdie_seraji@yahoo.com

public physical education units and official automation were respectively identified and scored as indicators for evaluating the performance of physical education departments. Therefore, it is recommended that those who are in charge of physical education of the Ministry of Science and universities consider these factors and indicators in their future strategic and operational plans to improve the quality.

Keywords: University Sports, Student Sports, Extracurricular Sports, Physical Education

Extended Abstract

Background and Purpose

Universities are the base of a country's talents and human capital, and it is worthwhile to use all the material and spiritual resources of each country to cultivate these talents and train specialized personnel. One of the effective tools in training this young and energetic generation is the use of physical education and sports programs. University student sports, as part of the education process, aim to provide all the students with healthy recreational and competitive opportunities by preparing the necessary facilities and creating the right environment and opportunity, and programs to strengthen the body and to cultivate their souls at the same time (1). The development of student sports depends on the development of the performance of the physical education departments of universities. On the other hand, no development is possible without considering the correct evaluation; because development means moving from the current situation to the desired situation; Evaluation means identifying the current situation and until the current situation is identified, it will not be possible to move towards the optimal situation. The main issue in all organizational analysis is performance, and its improvement requires regular measurement; therefore, an organization without a performance appraisal system is inconceivable. In order to have a system of sustainable development in student sports, the program of monitoring, control and evaluation system should be settled to identify the possible gaps in the growth and generalization of sports; it should be mentioned that its elimination or correction program should always be considered (2). The systems for evaluation the performance of sports in universities, despite their evolution and progress, have also had some drawbacks; some of them are not tailored to the mission and goals of university sports; many key criteria and indexes of the performance of physical education departments have been ignored; in some of them, the score of the indexes was not clear and it was not possible to compare all universities. The above-mentioned weaknesses have caused the vast majority of university sports evaluators to be dissatisfied with the previous systems. Therefore, the main question of the research is what are the performance evaluation indexes of the physical education departments of the Iran universities?

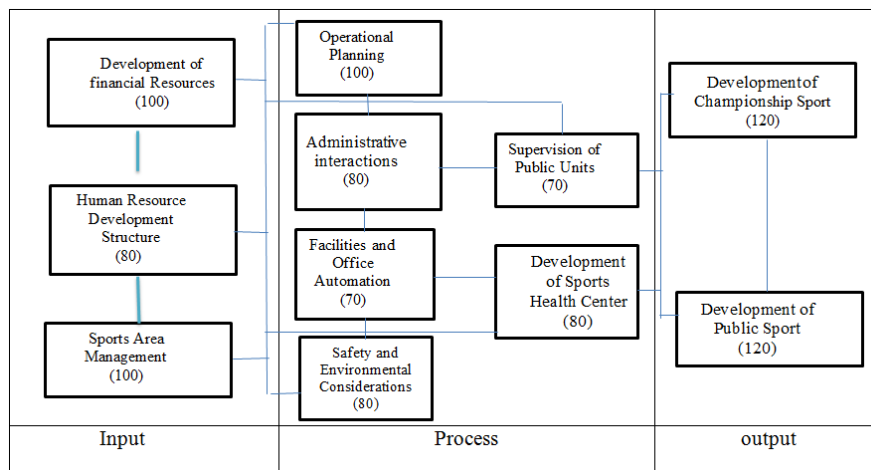

Methodology

The research method was a mixed method (a combination of qualitative and quantitative methods). In the qualitative section, in order to identify the components and evaluation indexes of university physical education departments, after studying the theoretical foundations and background of the subject, a preliminary list of indexes was developed using library and Internet resources. In the next stage, having the above-mentioned preliminary list in hand, as the primary tool for data collection, qualitative interviews were conducted with elites aware of the research topic. Qualitative interviews were conducted with 20 expert people. Utilizing open coding, 11 components and 76 indexes were adjusted in the form of a questionnaire and in a quantitative stage. A statistical sample in a higher volume (150 individuals) were asked to distribute 1000 points among the identified indexes by forced distribution method. The average score assigned to each component and index was rounded to 5 points and considered as the score of that component and index.

Results

Based on the results obtained from interviews and questionnaires, the components and performance evaluation indexes of the physical education departments of the Iranian universities were identified and scored. With a systematic approach to university sports, including inputs, processes and outputs, the following schematic model can be presented to evaluate the physical education departments of universities.

Discussion

The aim of this study was to develop performance evaluation indexes for physical education departments of universities in Iran. The results showed that the indexes of public sports development, championship sports development, management and development of sports area, financial resource management, operational planning, administrative interactions, organizational structure and human resources, safety and environmental considerations (green sports), health and sports counseling, supervision of public units and office automation had higher scores, respectively. The strength of the proposed evaluation system is the localization and adaptation of a special and comprehensive system for evaluating the physical education departments of universities; the proposed indexes are a result of numerous meetings and interviews with executives, evaluators and researchers with expertise in the field of university sports. Finally, it should be acknowledged that the implementation of the performance appraisal system of physical education departments based on the proposed indexes can provide the possibility of comparing physical education departments and identifying successful and unsuccessful departments as a criterion for corrective actions as well as budgeting. The scored indexes increase the motivation of managers and employees of university physical education departments to improve organizational performance. Moreover, it can assist in decision-making process by the Ministry of Science and universities regarding support, intervention, punishment or encouragement. By tracking the level of progress towards the goals, the scored indicator determines whether the developed policies of university sports have been implemented successfully or not; as well as it can help to identify the possibility areas in which university sports management should be paid more attention. The result of this study will provide information for sports managers in managerial decisions, due to the fact that a large part of the information required for management decision-making is provided through the measurement and evaluation of the performance system. The scored indexes improve the accountability and transparency of university physical education departments. These indexes avoid multiple and unnecessary evaluations and can compile evaluations into a comprehensive performance appraisal system.

Keywords: University Sports, Student Sports, Extracurricular Sports, Physical Education

References

1. Taybi, J & Maleki, M. Strategic Planning, Termeh, First Edition; 2005 (in Persian).
2. Arraya, M. (2016). Proposed performance measurement system for the sports organization. *Revista Intercontinental de Gestão Desportiva*, 6(3), 288-320.

تدوین شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور

محمد پورکیانی^۱، امین دهقان قهفرخی^۲، مصطفی افشاری^۳، محسن اسمعیلی^۳،
حمیدرضا مقصودی^۴، مهدیه سراجی^۵

۱. استادیار دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسئول)

۲. استادیار دانشگاه تهران

۳. استادیار پژوهشگاه تربیت‌بدنی

۴. اداره کل تربیت‌بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۵. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۱۸

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تدوین شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور انجام شد. روش پژوهش حاضر از نوع آمیخته (ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی) بود. جامعه آماری پژوهش، مسئولان تربیت‌بدنی وزارت علوم، مدیران تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها، ارزیابان تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها و خبرگان آگاه به موضوع ارزیابی عملکرد در سازمان‌های ورزشی بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در مرحله کیفی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تا حد رسیدن به اشباع نظری بود که در مجموع با ۲۰ نفر مصاحبه انجام شد. با استفاده از کدگذاری باز، ۱۱ مؤلفه و ۷۶ شاخص شناسایی شده در قالب پرسشنامه تنظیم شدند و در مرحله کمی از نمونه آماری در حجم بیشتر (۱۵۰ نفر) درخواست شد که به روش توزیع اجباری، ۱۰۰۰ امتیاز را بین شاخص‌های شناسایی شده توزیع کنند. میانگین امتیازات توزیع شده، به‌عنوان وزن هر شاخص در نظر گرفته شد. براساس یافته‌ها، مؤلفه‌های توسعه ورزش قهرمانی، توسعه ورزش همگانی، مدیریت و توسعه اماکن ورزشی، مدیریت منابع مالی، برنامه‌ریزی عملیاتی، تعاملات اداری، ساختار تشکیلاتی و منابع انسانی، ملاحظات ایمنی و زیست‌محیطی (ورزش سبز)، تندرستی و مشاوره ورزشی، نظارت بر واحدهای عمومی و امکانات و اتوماسیون

1. Email: m.pourkiani46@gmail.com
2. Email: amin-dehghan2008@yahoo.com
3. Email: afshari.ua@gmail.com
4. Email: m_smaeili2006@yahoo.com
5. Email: s_afruzeg@yahoo.com
6. Email: mahdie_seraji@yahoo.com

اداری، به ترتیب با امتیاز بیشتر به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت بدنی شناسایی و امتیازدهی شدند. پیشنهاد می شود، دست اندرکاران تربیت بدنی وزارت علوم و دانشگاه ها در برنامه های راهبردی و عملیاتی آتی با هدف ارتقای کیفیت، عوامل و شاخص های شناسایی شده را لحاظ کنند.

واژگان کلیدی: ورزش دانشگاهی، ورزش دانشجویی، فوق برنامه ورزشی، تربیت بدنی، مدیریت و ارزیابی عملکرد

مقدمه

دانشگاه ها مهد حضور استعدادها و سرمایه های انسانی یک کشور هستند و شایسته است همه امکانات مادی و معنوی هر کشور برای پرورش این استعدادها و تربیت نیروی متخصص به کار گرفته شود. یکی از ابزارهای مؤثر در پرورش این نسل جوان و پرنرزی، استفاده از برنامه های تربیت بدنی و ورزش است. ورزش دانشجویی به عنوان بخشی از فرایند تعلیم و تربیت به دنبال آن است که با فراهم آوردن زمینه های لازم و ایجاد محیط و فرصت مناسب، همه دانشجویان را در موقعیت های تفریحی و رقابتی سالم قرار دهد و برنامه هایی را برای تقویت جسم همگام با پرورش روح آنان تأمین کند (طیبی و ملکی، ۲۰۰۵). لاور^۱ (۲۰۱۳) بیان می کند، فلسفه ورزش های فوق برنامه^۲ در دانشگاه ها از تمرین های سخت ورزشی به کسب اهداف تحصیلی بالاتر گذار کرده است. مزایای مرتبط با ورزش فوق برنامه در دانشگاه، تعامل اجتماعی، منزلت فردی، سلامت جسمانی و روانی است. این وظیفه خطیر و ارزشمند که همانا توسعه و ترویج ورزش دانشجویی است، به عهده اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بازوان اجرایی آن یعنی ادارات تربیت بدنی دانشگاه ها است. از آنجاکه کارکرد بهینه ادارات تربیت بدنی دانشگاه ها، تأثیر بسزایی بر رشد و توسعه مجموعه ورزش دانشجویی بر جای می گذارد، ایجاد شرایط و بسترهای لازم در جهت ارتقای کیفی و کمی عملکرد آنان در سایه فضای رقابتی سالم، می تواند نقش درخور توجهی در دستیابی به اهداف داشته باشد. در این راستا، یکی از روش هایی که به ادارات تربیت بدنی دانشگاه ها در شناسایی جایگاه و موقعیت رقابتی و کیفیت عملکرد خویش کمک می کند، سنجش عملکرد آنان از ابعاد گوناگون و رتبه بندی آنهاست.

توسعه ورزش دانشجویی در گرو توسعه عملکرد ادارات تربیت بدنی دانشگاه ها است. از طرفی هیچ نوع توسعه ای بدون توجه به ارزیابی صحیح امکان پذیر نیست؛ چراکه توسعه یعنی حرکت از وضعیت موجود

1. Lower
2. Intramural

به‌سوی وضعیت مطلوب و ارزیابی یعنی شناسایی وضعیت موجود. تا وضعیت موجود را شناسایی نکنیم، امکان حرکت به‌سوی وضعیت مطلوب را نخواهیم داشت. چنان‌که کلون^۱، فیزیک‌دان انگلیسی، درمورد ضرورت ارزیابی می‌گوید: «هرچه را که نتوانیم اندازه‌گیری کنیم، نمی‌توانیم کنترل کنیم و هرچه را نتوانیم کنترل کنیم، نمی‌توانیم مدیریت کنیم» (کلون، به نقل از تولایی، ۲۰۰۷). موضوع اصلی در تمام تجزیه و تحلیل‌های سازمانی، عملکرد است و بهبود آن مستلزم اندازه‌گیری است؛ از این‌رو یک سازمان بدون سیستم ارزیابی عملکرد تصورشدنی نیست. ارزیابی و اندازه‌گیری عملکرد موجب هوشمندی سیستم و برانگیختن افراد به‌منظور رفتار مطلوب می‌شود و بخش اصلی تدوین و اجرای سیاست سازمانی است (تولایی، ۲۰۰۷). به‌منظور داشتن یک نظام توسعه پایدار در ورزش دانشجویی باید برنامه نظام نظارت، کنترل و ارزشیابی را بر آن استوار کرد تا اینکه در مسیر رشد و تعمیم ورزش خلأهای احتمالی به‌راحتی شناسایی شده و برنامه رفع شده یا اصلاح آن همواره در نظر گرفته شود؛ بنابراین به یک سیستم اندازه‌گیری نیاز است تا بتوان استراتژی و اهداف سازمانی را از طریق شاخص‌های کمی تعیین کرد و با نتایج گذشته و استانداردهای معین مقایسه‌شدنی باشد تا بتواند مسیرهای مطلوب و فنی را امکان‌پذیر کند (آرایا^۲، ۲۰۱۶). از دیدگاه اسکاربالیوس^۳ و همکاران (۲۰۱۹)، نظارت بر عملکرد ورزشی برای رفاه تیم‌های ورزشی، موفقیت مدیریت ورزشی، پیشرفت تیمی و توسعه سازمانی اهمیت فراوان دارد. به عقیده طالب‌پور و کشتی‌دار (۲۰۰۹)، تدوین معیارها و شاخص‌های خرد و کلان ناظر بر سازمان‌های ورزشی گامی در جهت حصول اطمینان از اجرای بهینه برنامه‌های ورزشی است که تحکیم‌بخش نظام توسعه پایدار ورزش است.

در سال‌های اخیر، توجه زیادی به عملکرد و میزان کارآمدی منابع حوزه تربیت‌بدنی و ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی معطوف شده است. طالب‌پور و کشتی‌دار (۲۰۰۹) ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی را بر مبنای مدل تعالی سازمانی EFQM طراحی کردند و متناسب با هر یک از ابعاد نه‌گانه مدل ارزیابی تعالی سازمانی (رهبری، خط‌مشی و استراتژی، کارکنان، منابع و مشارکت‌ها، فرآیندها، نتایج کارکنان، نتایج مشتری، نتایج جامعه و نتایج کلیدی عملکرد)، شاخص‌هایی را برای ارزیابی فوق‌برنامه ورزشی دانشگاه‌ها طراحی کردند. همتی‌نژاد، قلی‌زاده، رضانی‌نژاد و میرکازمی (۲۰۱۱) به اولویت‌بندی شاخص‌های ارزیابی عملکرد اداره‌های کل تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها پرداختند. در این پژوهش، هفت معیار بودجه، نیروی انسانی، امکانات، درآمد، تجهیزات، فعالیت‌های عملیاتی و فعالیت‌های آموزشی و

1. Kelvin
2. Arraya
3. Skarbalius

پژوهشی با ۳۳ زیرمعیار، به نظرخواهی خبرگان گذاشته شد. ابطحی‌نیا، میرکازمی و کشتی‌دار (۲۰۱۳) پژوهشی را با هدف به‌کارگیری روش مناسب برای ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها انجام داده و ترکیب سه مدل $EFQM^1$ ، BSC^2 و DEA^3 را پیشنهاد دادند. در پژوهشی دیگر، ابطحی‌نیا و همکاران (۲۰۱۳) با به‌کارگیری رویکرد BSC برای ارزیابی عملکرد اداره‌های تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور، ۱۳ معیار و ۶۱ شاخص را در چهار بعد اصلی کارت امتیازی متوازن پیشنهاد کردند. مقصودی ایمن و هادوی (۲۰۱۳) در مقایسه وضعیت فعلی با ده سال پیش فوق‌برنامه ورزشی دانشگاه‌های ایران از لحاظ برنامه، بودجه، نیروی انسانی و زیرساخت‌های ورزشی نشان دادند که بین وضعیت بررسی‌شده با ده سال قبل آن در شاخص‌های تعداد برنامه‌های آموزش عمومی، همگانی و تفریحی، تعداد شرکت‌کنندگان در برنامه‌های آموزش عمومی، تعداد منابع انسانی و سرانه انسانی متخصص موجود تفاوت معنادار وجود ندارد، ولی در تعداد تیم شرکت‌کننده در ورزش قهرمانی، همگانی و تفریحی، سرانه بودجه، تعداد امکانات و زیرساخت‌های ورزشی تفاوت معنادار وجود دارد. متقی، صفانیا و نیک‌بخش (۲۰۱۸) نیز به شناسایی و اولویت‌بندی شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با رویکرد کارت امتیازی متوازن و فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی پرداختند. آن‌ها ۲۱ شاخص را در قالب چهار معیار مالی، مشتری، فرایندهای داخلی و رشد و یادگیری تدوین و وزن‌دهی کردند.

هریک از مدل‌های ارزیابی از زاویه‌ای به عملکرد نگریسته‌اند و نوعی پراکندگی و آشفتگی بر جمع مدل‌ها حاکم است. از آنجاکه ابعاد عملکرد در سازمان‌های مختلف متفاوت است، هر سازمان باید متناسب با اقتضات و براساس چشم‌انداز، مأموریت، اهداف کلان و راهبردهای خود به سؤال چيستی عملکرد خویش پاسخ دهد و ابعاد عملکرد خود را تبیین کند و پس از آن به طراحی شاخص‌ها و سنجه‌های مناسب همت گمارد (یاوری و زاهدی، ۲۰۱۳). هر نظام ارزیابی باید هدف‌های کاملاً روشنی داشته باشند و دقیقاً متناسب با فرهنگ و شرایط خاص آن سازمان و با مشارکت مدیران و کارکنان آن طراحی شود. هر مدلی که برای ارزیابی انتخاب و به کار گرفته می‌شود، باید آن را بومی کرد و از طریق آموزش، آن را فرهنگ‌سازی و مفهوم‌سازی کرد و در این مسیر از حمایت‌های مستمر عالی سازمان برخوردار بود. شاید آموخته اصلی پژوهش حاضر را بتوان در ارائه الگویی بومی برای ارزیابی عملکرد سازمانی ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها دانست. بهره‌برداری از الگوهای شناخته‌شده و

1. European Foundation for Quality Management
2. Balanced Score Card
3. Data Envelopment Analysis

معتبر جهانی امری توجیه‌پذیر و پذیرفته شده است، اما چنانچه سازمان‌های ورزشی داخلی، توسعه الگوهای مدیریتی با تأکید بر شرایط و اقلیم خاص خود را مدنظر قرار دهند، به‌طور قطع به نتایج بهتری دست خواهند یافت.

نظام‌های ارزیابی عملکرد ورزش دانشگاه‌ها که در بالا مطالعه و مرور شدند، با وجود سیر تکاملی و رو به پیشرفتی که داشتند، اشکالاتی نیز داشتند؛ به‌طوری‌که بعضی از آن‌ها متناسب با مأموریت و اهداف کلان ورزش دانشگاهی تنظیم نشده‌اند، بسیاری از معیارها و شاخص‌های کلیدی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی در آن‌ها نادیده گرفته شده است، در برخی از آن‌ها، امتیاز شاخص‌ها به‌طور دقیق مشخص نبود و امکان مقایسه همه دانشگاه‌ها با یکدیگر وجود نداشت. ضعف‌هایی از این قبیل باعث شده است تا بیشتر ارزیابان ورزش دانشگاهی، از سیستم قبلی رضایت نداشته باشند. نوآوری طرح حاضر در این است که با دیدگاهی سیستمی، مدل ارزیابی ویژه ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها طراحی می‌شود که ضعف‌های سیستم ارزیابی قبلی را برطرف کند؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر، طراحی الگوی ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور بود.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های آمیخته بود که ترکیب دو روش کیفی و کمی است. در بخش کیفی ابتدا به‌منظور شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها، پس از مطالعه مبانی نظری و پیشینه موضوع، با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنت، فهرستی مقدماتی از آن‌ها تهیه شد. در مرحله بعدی با در دست داشتن فهرست مقدماتی مذکور، به‌عنوان ابزار اولیه جمع‌آوری داده‌ها، به اجرای مصاحبه‌های کیفی با نخبگان آگاه از موضوع پژوهش پرداخته شد. با توجه به مبانی نظری پژوهش‌های کیفی، هم‌زمان با انجام مصاحبه‌ها تحلیل و کدگذاری آن‌ها نیز انجام شد؛ به‌گونه‌ای که تحلیل هر مصاحبه به همراه یافته‌های قبلی به‌عنوان راهنمای گردآوری داده‌ها و نیز معیاری برای انتخاب نمونه‌های بعدی قرار گرفت. انجام مصاحبه‌های کیفی تا حد رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت که با ۲۰ نفر مصاحبه انجام شد. با استفاده از کدگذاری باز، ۱۱ مؤلفه و ۷۶ شاخص شناسایی شده در قالب پرسشنامه تنظیم شدند و در مرحله کمی از نمونه آماری در حجم بیشتر (۱۵۰ نفر) خواسته شد که به روش توزیع اجباری، ۱۰۰۰ امتیاز را بین شاخص‌های شناسایی شده توزیع کنند. میانگین امتیازات اختصاص داده‌شده به هر مؤلفه و شاخص، با گردکردن در سطح پنج امتیاز به‌عنوان امتیاز آن مؤلفه و شاخص در نظر گرفته شد.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

Table 1- Demographic characteristics of the interviewees

ردیف	دانشگاه	منطقه	ساختار تربیت‌بدنی	جنسیت	رشته تحصیلی	آخرین مدرک تحصیلی	عضو هیئت‌علمی	سابقه مدیریت تربیت‌بدنی	سابقه مدیریت در حوزه‌های دیگر
1	نوشیروانی بابل	2	اداره	مرد	مهندسی عمران	دکتری	بله	1	7
2	لرستان	5	اداره	مرد	مدیریت ورزشی	کارشناسی ارشد	خیر	2	4
3	قم	4	اداره	مرد	تربیت‌بدنی عمومی	کارشناسی ارشد	بله	7	4
4	مازندران	2	مدیریت	مرد	بیومکانیک ورزشی	دکتری	بله	1	0
5	رازی کرمانشاه	5	مدیریت	مرد	مدیریت ورزشی	دکتری	خیر	9	7
6	شهید باهنر کرمان	8	مدیریت	مرد	بیومکانیک ورزشی	دکتری	بله	9	7
7	اصفهان	6	اداره	مرد	رفتار حرکتی	دکتری	بله	1	2
8	شهید بهشتی	1	مرکز	مرد	مدیریت ورزشی	دکتری	بله	3	9
9	فردوسی مشهد	9	مدیریت	زن	فیزیولوژی ورزشی	دکتری	بله	4	14
10	تهران	1	اداره کل	مرد	تربیت‌بدنی عمومی	کارشناسی ارشد	خیر	6	0

نتایج

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان در مرحله اول پژوهش، در جدول شماره یک آورده شده است.

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه مرحله دوم پژوهش شامل ۱۵۰ مدیر تربیت‌بدنی، در جدول شماره دو آورده شده است.

جدول ۲- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های پژوهش در مرحله کمی

Table 2- Demographic characteristics of the research samples in the quantitative phase

درصد فراوانی	تحصیلات	ردیف
48	دکتری	1
44.8	کارشناسی ارشد	2
7.2	کارشناسی	3

میانگین سابقه مدیریتی افراد مطالعه‌شده ۷.۳۸ سال بود. در جدول شماره سه نیز درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان از هر منطقه آورده شده است.

جدول ۳- درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان از هر منطقه

Table 3- Frequency percentage of respondents from each region

منطقه	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
درصد فراوانی	13.6	7.2	8.8	11.2	4.8	9.6	11.2	11.2	17.6	4.8

براساس نتایج به‌دست‌آمده از مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌ها، مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور شناسایی و امتیازدهی شدند که در جدول شماره چهار گزارش شده است.

جدول ۴- مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها

Table 4- Components and performance evaluation indicators of physical education offices of universities

امتیاز	شاخص	مؤلفه
40	بودجه تخصیصی به ورزش دانشگاه (سازمان برنامه و بودجه)	مدیریت منابع مالی (۱۰۰ امتیاز)
20	میزان جذب اعتبار از بودجه تخصیصی	
20	درآمد اختصاصی (اجاره اماکن ورزشی، خدمات و...)	
10	میزان جذب اعتبار از حامیان و خیرین (امتیاز فوق‌العاده)	
10	بازگشت درآمدها و اعتبارات جذب‌شده به ورزش دانشگاه	
30	توسعه فضاهای ورزشی روباز (چمن مصنوعی، کفپوش روباز و...)	مدیریت اماکن ورزشی (۱۰۰ امتیاز)
30	توسعه فضاهای سرپوشیده (اتاق تندرستی و...)	
20	مجموع ساعات اختصاص‌یافته به فوق‌برنامه در هفته (بعد از ساعت ۱۶)	
10	مجموع ساعات اختصاص‌یافته به آموزش تربیت‌بدنی (قبل از ساعت ۱۶)	
5	مجموع ساعات اختصاص‌یافته در هفته به ورزش کارکنان	
5	مجموع ساعات اختصاص‌یافته در هفته به بخش خصوصی	منابع انسانی و ساختار تشکیلاتی (۸۰ امتیاز)
10	جایگاه تربیت‌بدنی در ساختار سازمانی دانشگاه	
5	وضعیت پست‌های سازمانی (پست‌های تصدی‌شده به پست‌های خالی)	
5	ارتقای ساختار سازمانی تربیت‌بدنی در سال جاری	
10	وضعیت نیروی انسانی متخصص (رشته مرتبط و تجربه کاری)	
5	وضعیت استخدامی نیروی انسانی متخصص خانم (نفر)	
5	وضعیت استخدامی نیروی انسانی متخصص آقا (نفر)	
10	تعداد مربیان حق‌التعلیم به‌کارگرفته‌شده در بخش دختران	
10	تعداد مربیان حق‌التعلیم به‌کارگرفته‌شده در بخش پسران	
10	تعداد انجمن‌های دانشجویی دانشکده و خوابگاه	
10	تعداد داوطلبان ورزشی	

ادامه جدول ۴- مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها
Table 4- Components and performance evaluation indicators of physical education offices of universities

امتیاز	شاخص	مؤلفه
20	داشتن برنامه عملیاتی سالانه	برنامه‌ریزی عملیاتی (۱۰۰)
20	ارسال برنامه عملیاتی سالانه به اداره کل تربیت‌بدنی وزارت علوم	
20	تصویب برنامه عملیاتی در شورای ورزش دانشگاه	
20	برگزاری شورای ورزش دانشگاه و ارسال صورتجلسات به اداره کل	
20	میزان تحقق مصوبات شورای ورزش و اعلام آن به اداره کل	
20	اختصاص فضا و تجهیزات اداری مطلوب به اداره تربیت‌بدنی	اتوماسیون و امکانات اداری (۷۰ امتیاز)
20	ثبت اطلاعات در سامانه سجاد	
20	سایت اطلاع‌رسانی فعال و به روز شده	
10	پاسخگویی از طریق سامانه ERP (برنامه‌ریزی منابع سازمان)	
10	حضور در برنامه‌های اداره کل تربیت‌بدنی (جلسات و گردهمایی‌ها)	
5	حضور در جلسات منطقه و استانی	تعاملات اداری (۸۰ امتیاز)
15	میزبانی رویدادهای سراسری	
10	میزبانی رویدادهای منطقه‌ای و استانی	
10	مسئولیت دبیرخانه (منطقه/استانی)	
10	تعامل با نهادهای ورزشی (شهر/استان/کشوری)	
20	رضایتمندی و تکریم دانشجویان	ملاحظات ایمنی و زیست‌محیطی (۸۰ امتیاز)
5	تعداد اماکن و فضاهای ورزشی بیمه‌شده	
5	وجود بیمه مسئولیت برای مدیر	
10	وجود دستورالعمل استفاده و نگهداری از تجهیزات و اماکن ورزشی	
10	وجود چک‌لیست‌های ایمنی دوره‌ای مربوط به تجهیزات و اماکن ورزشی	
10	استفاده از سیستم‌های هوشمند انرژی (شیرآلات و روشنایی هوشمند)	
10	سیستم‌های هوشمند آبیاری زمین‌های چمن	
10	استفاده از لامپ‌های کم مصرف	
10	استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر (نظیر انرژی خورشیدی و...)	
10	دفع مناسب پسماندها	

ادامهٔ جدول ۴- مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها
Table 4- Components and performance evaluation indicators of physical education offices of universities

امتیاز	شاخص	مؤلفه
40	وضعیت مرکز تندرستی (فعال، نیمه‌فعال یا غیرفعال)	مرکز تندرستی و
30	نسبت دانشجویان ارزیابی‌شده به جمعیت دانشجویی	مشاوره ورزشی
10	تربیت کارشناس پایش تندرستی	(۸۰ امتیاز)
20	سطح اداره واحدهای تربیت‌بدنی توسط دانشکده، گروه یا فوق‌برنامه	نظارت بر واحدهای
30	اجرای نمره دهی مدیر تربیت‌بدنی به واحدهای عمومی (براساس آیین‌نامه گروه برنامه‌ریزی و گسترش علوم ورزشی)	عمومی
20	جمعیت تحت پوشش واحد عمومی تربیت‌بدنی ۱ و ۲ و تطبیقی	(۷۰ امتیاز)
15	برگزاری جشنواره ورزشی بهار	ورزش همگانی
10	برگزاری جشنواره ورزشی هفته تربیت‌بدنی	
15	برگزاری جشنواره ورزشی پاییز	
15	برگزاری جشنواره ورزشی زمستانه	
10	شرکت در جشنواره استانی ورزش همگانی	
10	شرکت در المپیاد ورزش همگانی	(۱۲۰ امتیاز)
15	آموزش و فعال کردن رشته‌های ورزشی در بخش دختران	ورزش قهرمانی
15	آموزش و فعال کردن رشته‌های ورزشی در بخش پسران	
10	برگزاری کارگاه آموزشی	
5	برگزاری دوره داوری و مربیگری	
10	اعزام به مسابقات استانی	
10	اعزام به مسابقات منطقه‌ای	(۱۲۰ امتیاز)
10	اعزام به مسابقات سراسری (رشته غیرالمپیادی و بین مناطق)	
10	شرکت در المپیاد ورزش قهرمانی	
25	رتبه دانشگاه در المپیاد ورزش قهرمانی (دختران)	
25	رتبه دانشگاه در المپیاد ورزش قهرمانی (پسران)	
25	برگزاری اردوهای آماده‌سازی تیم‌های شرکت‌کننده در المپیاد	
10	اعزام دانشجویان به اردوهای تیم‌های منتخب و ملی	
10	عضویت دانشجویان در ترکیب اصلی تیم‌های منتخب و ملی دانشجویان	

با توجه به جدول مشخص می‌شود که مؤلفه‌های توسعه ورزش همگانی و توسعه ورزش قهرمانی با ۱۲۰ امتیاز بیشترین اهمیت را در ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها دارند. با اتخاذ رویکرد

سیستمی به ورزش دانشگاه‌ها شامل ورودی‌ها، فرایندها و خروجی‌ها می‌توان مدل شماتیک زیر را برای ارزیابی ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها ارائه کرد (شکل شماره یک).

شکل ۱- مؤلفه ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها

Figure 1- Performance evaluation component of physical education offices of universities

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور تدوین شد. نتایج نشان داد، شاخص‌های توسعه ورزش همگانی، توسعه ورزش قهرمانی، مدیریت و توسعه اماکن ورزشی، مدیریت منابع مالی، برنامه‌ریزی عملیاتی، تعاملات اداری، ساختار تشکیلاتی و منابع انسانی، ملاحظات ایمنی و زیست‌محیطی (ورزش سبز)، تندرستی و مشاوره ورزشی، نظارت بر واحدهای عمومی و اتوماسیون اداری، به ترتیب از امتیازات بیشتری برخوردار بودند.

یکی از مؤلفه‌های مهم عملکرد در ورزش دانشگاهی، توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌ها است. برگزاری جشنواره‌های ورزشی بهاره، تابستانه، پاییزی و هفته تربیت‌بدنی و همچنین شرکت در المپیاد ورزش همگانی از مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌ها بود. به عقیده مهدی‌زاده و اندام (۲۰۱۵)، یکی از راهکارهای خوب برای توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌ها می‌تواند برگزاری مسابقات و جشنواره‌های ورزشی درون‌بخشی و برون‌بخشی باشد که احتمالاً رغبت و انگیزه جامعه دانشگاهی را برای فعالیت بدنی و حضور در برنامه‌های ورزش همگانی خواهد افزود. رضانی،

اندام و آقایی (۲۰۱۵) تعدد برگزاری مسابقات و جشنواره‌های ورزشی را از مهم‌ترین قوت‌های توسعه ورزش دانشجویی دانشگاه عنوان کردند. از دیگر شاخص‌های مهم در توسعه ورزش همگانی، آموزش و فعال کردن رشته‌های مختلف ورزشی در دو بخش دختران و پسران به‌همراه برگزاری کارگاه‌های آموزشی بود. رحیمی‌زاده و اندام (۲۰۱۴) برگزاری دوره‌های آموزشی رشته‌های پر طرفدار را از راهکارهای مهم توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌ها قلمداد کردند. عزیزی، جلالی فراهانی و خبیری (۲۰۱۱) برپایی همایش‌ها و کارگاه‌های علمی-ورزشی در سطح خوابگاه‌ها را برای فرهنگ‌سازی ورزش در خوابگاه‌ها و تشویق دانشجویان برای شرکت در ورزش همگانی مفید می‌دانند. برگزاری دوره‌های مربیگری و داوری نیز از دیگر شاخص‌های توسعه ورزش همگانی بود. دهقان قهفرخی، گودرزی، جلالی و منظمی (۲۰۱۳) بیان کرده‌اند، درست به همان اندازه که برنامه‌های تربیت ورزشکاران مهم است، برنامه‌های تربیت مربیان نیز باید مهم باشد.

براساس یافته‌ها، توسعه ورزش قهرمانی در دانشگاه‌ها، یکی دیگر از مؤلفه‌های کلیدی ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی تشخیص داده شد. براساس پژوهش متقی و همکاران (۲۰۱۸) نیز فعالیت دانشگاه‌ها در حوزه المپیادهای ورزشی (مانند تعداد دوره‌ها و تیم‌های شرکت‌کننده در المپیادها) از اهمیت بسیاری برخوردار بود. المپیادهای ورزشی دانشجویی در سطوح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی، جایگاه نمود ورزش قهرمانی دانشگاه‌ها هستند. از سال ۱۳۷۲، المپیادهای ورزشی دانشجویی برای دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های کشور با نظارت اداره کل تربیت‌بدنی وزارت علوم و به میزبانی دانشگاه‌های داوطلب برگزار شده است؛ به‌طوری‌که در آیین‌نامه عمومی این المپیادها قید شده است که ورزش و مشارکت فعال دانشجویان در آن گسترش و تعمیم پیدا کند، ورزشکاران نخبه به‌عنوان پشتوانه تیم‌های ملی شناسایی شوند، دانشجویان اوقات فراغت خود را با فعالیت‌های سالم بگذرانند و ضمن فعالیت‌های فرهنگی، دوستی و تفاهم دانشجویان در سطح کشور توسعه پیدا کند. برگزاری بازی‌های دانشجویی در آسیا و جهان نیز کم و بیش همین اهداف را دنبال می‌کند (امیرتاش، ۲۰۰۴). توسعه ورزش قهرمانی در دانشگاه‌ها، علاوه بر ایجاد شادابی و نشاط در دانشگاه‌ها، توسعه ورزش همگانی و سلامتی را به دنبال خواهد داشت؛ علاوه بر اینکه دانشگاه‌ها می‌توانند از آن به‌عنوان یک استراتژی مؤثر بر ارتقای برند خود از آن استفاده کنند؛ در نتیجه موفقیت‌های ورزشی و حتی شرکت در مسابقات ورزشی دانشگاهی سطوح مختلف در بخش‌های دختران و پسران از شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی در دانشگاه‌ها است.

توسعه فضاهای ورزشی روباز و سرپوشیده، افزایش عدالت در دسترسی و بهره‌وری اماکن ورزشی با کمترین هدررفت وقت از طریق اختصاص ساعات بیشتر به ورزش دانشجویان و کارکنان و استفاده

بخش خصوصی در ساعات بدون استفاده، از شاخص‌های مهم در حوزه مدیریت و توسعه اماکن ورزشی شناخته شدند. در این راستا، رحیمی‌زاده و اندام (۲۰۱۴) پیشنهاد کردند که ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها در برنامه‌ریزی مربوط به زمان‌بندی ساعات فوق‌برنامه، تفکیک بیشتری در ساعات اختصاصی به ورزش اساتید، کارکنان، دانشجویان و بانوان انجام دهند. امروزه فضاها و اماکن ورزشی از مهم‌ترین کاربری‌های دانشگاهی هستند که نقشی اساسی در بهبود کیفیت زیستی و افزایش معیارهای زندگی مطلوب دانشجویان دارند؛ به‌گونه‌ای که پرداختن به وضعیت این فضاها در طول تاریخ و ارائه راهکارهایی درباره ارتقای جایگاه آن‌ها در دانشگاه‌ها و اشاره به استانداردها و ضوابط طراحی آن‌ها اهمیت اساسی دارد (اتقیا، ۲۰۲۰). بیشتر تحقیقاتی که در این حوزه در داخل و خارج از کشور انجام شده‌اند، به اهمیت عامل امکانات ورزشی و نقش آن در توسعه ورزش دانشگاهی اشاره کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به مطالعات آصفی و اسدی دستجردی (۲۰۱۷)، کشتی‌دار، صاحبکاران، رضوی و کلاشی (۲۰۱۸)، لوکو و فولارانمی^۱ (۲۰۱۸) و طاهرزاده نوش‌آبادی، نظری و همتی (۲۰۲۰) اشاره کرد.

مدیریت و توسعه منابع مالی یکی دیگر از مؤلفه‌های مهم ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی بود. بودجه دانشگاه، سهم عمده تأمین مالی ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها را در ایران دارد؛ به‌طوری‌که از دیدگاه صاحب‌نظران، دو شاخص بودجه مصوب و بودجه جذب شده ۶۰ درصد از امتیاز این مؤلفه را به خود اختصاص دادند. منافی و همکاران (۲۰۱۷) نادیده‌گرفته‌شدن شاخص‌های توسعه ورزش دانشجویی توسط سازمان برنامه و وزارت ورزش و جوانان را تهدیدی برای ورزش دانشگاهی کشور دانستند. از طرفی، هامبریک^۲ (۲۰۱۸) کمبود منابع و وابستگی سازمان‌های ورزشی به بودجه عمومی را تهدیدی بزرگ برای سازمان‌های ورزشی عنوان کرده است. سایر روش‌های درآمدزایی نظیر درآمدهای اختصاصی (معمولاً از محل اجاره اماکن ورزشی)، حامیان مالی و خیرین، ۴۰ درصد دیگر از امتیازات این مؤلفه را کسب کردند. براساس یافته‌های تحقیق ابطحی‌نیا و همکاران (۲۰۱۳)، دانشگاه‌ها در معیار مجموع ریالی تفاهم‌نامه‌ها و قراردادهای ورزشی با نهادهای خارج از دانشگاه به‌منظور توسعه ورزش دانشجویی در بعد مالی امتیاز کمی را کسب کرده‌اند و این امر توجه بیشتر دانشگاه‌ها بر مسائل مالی و تمرکز در برنامه‌ریزی خود بر جذب منابع مالی از طریق حامی مالی را می‌طلبد. طریقی، حمیدی و رجبی (۲۰۱۷) اظهار کرده‌اند که ورزش دانشگاهی کشور می‌تواند با

1. Loko & Folaranmi

2. Hambrick

انجام فعالیت‌های بازاریابی خود را از بودجه عمومی دولت جدا کند و موجبات درآمدزایی بیشتر برای بخش‌های مختلف دانشگاهی کشور را فراهم آورد.

برنامه‌ریزی عملیاتی از دیگر حوزه‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها تشخیص داده شد که امتیاز نسبتاً زیادی داشت. داشتن برنامه عملیاتی سالانه، تشکیل شورای ورزش دانشگاه، تصویب برنامه در شورا، اجرای آن و ارسال به اداره کل تربیت‌بدنی وزارت علوم، شاخص‌های ارزیابی در این مؤلفه بودند. آصفی و اسدی دستجردی (۲۰۱۷) شناخت‌نداشتن و نبود آگاهی کافی مسئولان دانشگاه درباره اهمیت ورزش را یکی از چالش‌های مهم ورزش دانشجویی معرفی کردند. در این راستا، درگیر کردن مدیران ارشد دانشگاه در امور ورزشی و جلب حمایت‌های آنان از طریق تشکیل شورای عالی ورزش دانشگاه می‌تواند راهبردی مؤثر برای رفع این چالش باشد. میرزازاده و شجاع (۲۰۱۷) نبود برنامه‌ریزی برای ارتقای ورزش دانشجویی را مهم‌ترین مانع توسعه ورزش تربیتی دانشگاه فردوسی مشهد عنوان کردند. حمیدی، الهی، اکبری و حمیدی (۲۰۱۱)، حاکمیت برنامه‌محوری در نهادهای زیرمجموعه ورزش دانشگاهی را از راهبردهای مهم توسعه ورزش دانشگاهی برشمردند. از طرفی، تصویب و تأیید برنامه‌ها در سازمان‌های بالادستی می‌تواند ضمانت اجرایی آن‌ها را افزایش دهد.

ساختار سازمانی و وضعیت کمی و کیفی منابع انسانی ادارات تربیت‌بدنی یکی دیگر از مؤلفه‌های ارزیابی عملکرد آن‌ها بود. جایگاه موجود تربیت‌بدنی در تشکیلات دانشگاه و تلاش در جهت ارتقای آن از شاخص‌های مهم در این حوزه بودند. در حال حاضر، تشکیلات تربیت‌بدنی در دانشگاه‌ها در قالب سلسله‌مراتب اداره کل، مرکز، مدیریت، اداره یا واحد فعالیت دارند که در حالت منطقی جایگاه بالاتر می‌تواند منابع مادی و انسانی بیشتری را برای توسعه ورزش دانشگاه فراهم کند. به عقیده حمیدی، الهی و اکبری (۲۰۱۰)، تقویت ساختار ورزش دانشجویی در درون دانشگاه‌ها و در پی آن، جذب بیشتر نیروهای متخصص به پیشبرد امور ورزش درون دانشگاهی و در نهایت به توسعه ورزش دانشجویی کشور منجر می‌شود. استفاده کامل از پست‌های سازمانی و تعداد نیروهای متخصص مرد و زن از شاخص‌های دیگر در این زمینه بودند. با توجه به افزایش تعداد دانشجویان در سال‌های اخیر، دانشگاه‌ها نیازمند استخدام نیروی انسانی متخصص ورزشی برای انجام بهینه فعالیت‌های فوق‌برنامه و همچنین متناسب کردن سرانه منابع انسانی متخصص با توجه به افزایش جمعیت دانشجویی هستند (مقصودی ایمن، هادوی و تندنویس، ۲۰۱۲). سیدعامری و قربان‌بردی (۲۰۱۲) اظهار کردند که فعالیت‌های ورزش همگانی به مربی نیاز دارد و از آنجا که در سطح عمومی جامعه اطلاعات تخصصی در مورد ورزش وجود ندارد، پیشنهاد کردند که ضمن تلاش برای شناسایی این مربیان چه از میان کادر دانشگاهی و چه خارج از دانشگاه، هماهنگی‌ها و اقدامات لازم برای حضور آن‌ها در ساعات فوق‌برنامه انجام شود.

محرم‌زاده و وحدانی (۲۰۱۸) بر نقش بهره‌گیری از اعضای هیئت‌علمی متخصص در امور تربیت‌بدنی و ورزش دانشگاه محقق اردبیلی به‌عنوان نقطه قوت تأکید کردند. تقویت فعالیت‌های داوطلبی و انجمن‌های ورزشی از دیگر شاخص‌های مهم ارزیابی در این مؤلفه بودند. ویلم^۱ و همکاران (۲۰۱۸) وجود انجمن‌های ورزشی را نقطه قوت بزرگی برای توسعه ورزش همگانی عنوان کردند؛ همچنان‌که گودرزی، فراهانی و گودرزی (۲۰۱۴) فقدان انجمن‌های فعال ورزش دانشجویی را از نقاط ضعف اصلی در ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور ذکر کردند. طاهرزاده نوش‌آبادی و همکاران (۲۰۲۰) نیز بیان کردند که با وجود کمبود نیروی انسانی، اقدام جدی در راستای فعال کردن انجمن‌های ورزشی دانشگاه صورت نگرفته است.

تعاملات اداری با شاخص‌هایی نظیر شرکت در جلسات سراسری، منطقه‌ای و استانی، میزبانی مسابقات سطوح مختلف، قبول مسئولیت دبیرخانه و همچنین تکریم و رضایت‌مندی دانشجویان از دیگر مؤلفه‌های عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها بود. طالب‌پور و کشتی‌دار (۲۰۰۹) نیز تعامل با واحدهای برون دانشگاهی را از مؤلفه‌های مهم ارزیابی تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها بیان کردند و ۶۰ امتیاز از ۱۰۰۰ امتیاز EFQM را به آن اختصاص دادند. با توجه به اینکه تکریم و رضایت دانشجویان از شاخص‌های مهم این مؤلفه بود، کارشناسان و مدیران ادارات در این حوزه می‌توانند با ارائه خدمات پس‌سندیده و اعتماد به دانشجویان که مشتریان اصلی آن به حساب می‌آیند، فعالیت‌ها و راه‌های ارتباطی خود را به‌طور مؤثر با آن‌ها حفظ کنند و به‌طور مستمر به سنجش رضایت مشتریان خود بپردازند. رعایت مسائل زیست‌محیطی و ایمنی از جمله عوامل مهم در ارزیابی تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها بود. استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، سیستم‌های هوشمند، لامپ‌های کم‌مصرف و دفع مناسب پسماندها از شاخص‌های رعایت مسائل زیست‌محیطی بود. دهقان قهفرخی، پورشریف سورکوهی، انصاری اردلی و جلالی فراهانی (۲۰۲۱) فناوری‌های نوین استفاده‌شده در اماکن ورزشی با تأکید بر مصرف انرژی را شناسایی کردند که از جمله آن‌ها می‌توان به سیستم مدیریت ساختمان^۲ (BMS)، استفاده از پنل‌های خورشیدی، دوش آینده^۳، شیرآلات هوشمند، پمپ‌های حرارتی، روکش استخر و لامپ‌های کم‌مصرف اشاره کرد. داشتن بیمه مسئولیت برای مدیر و اماکن ورزشی از شاخص‌های ایمنی تشخیص داده شد. بیمه‌های مسئولیت مدنی مدیران مجموعه‌های ورزشی، بیمه‌های اماکن ورزشی، بیمه

1. Willem

2. Building Management System

۳. این دوش حمام، شبیه به دوش‌های ایستگاه‌های فضایی، یک سامانه مداربسته است و آب مصرفی پس از ورود به مخزن با استفاده از نانو فناوری به آب پالایش‌شده و پاک تبدیل شده و پس از گرم‌شدن دوباره به دوش منتقل می‌شود.

رویدادهای ورزشی، بیمه دست‌اندرکاران ورزش و بیمه تماشاچیان ورزشی به‌عنوان نمونه‌هایی از بیمه‌های بازرگانی (اختیاری) رایج در سطح ورزش هستند (ویهونگ^۱، ۲۰۱۳) که می‌توانند به کاهش دادن تأثیرات حوادث ورزشی احتمالی کمک کنند. به‌کارگیری چک‌لیست‌های ایمنی و نگهداری اماکن و تجهیزات ورزشی نیز ضمن اینکه از خطرات احتمالی در فضاهای ورزشی جلوگیری می‌کند، موجب کاهش هزینه‌ها و افزایش کیفیت تمرینات و مسابقات ورزشی دانشگاهی می‌شود. فعالیت مرکز تندرستی و مشاوره ورزشی از دیگر مؤلفه‌های عملکرد تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها تشخیص داده شد. از جمله اهداف مرکز تندرستی و مشاوره ورزشی می‌توان به ارزیابی ویژگی‌های آنتروپومتریک، ارزیابی‌های ساختار قامتی و اسکلتی، شناسایی و اصلاح ناهنجاری‌های عملکردی، ارزیابی‌های فیزیولوژیک، ارزیابی‌های آمادگی جسمانی، ارائه برنامه‌های تمرینی و نهادینه کردن ورزش علمی در بین جامعه اشاره کرد. در این راستا، حمایت از راه‌اندازی و توسعه مراکز پایش و مشاوره تندرستی ورزشی با به‌کارگیری روش‌های علمی توسط متخصصین تربیت‌بدنی واجد شرایط می‌تواند اعتماد دانشجویان را به انجام فعالیت‌های ورزشی سالم تقویت کند و آگاهی، نگرش و رفتار ورزشی آن‌ها را بهبود بخشد.

به عقیده مصاحبه‌شوندگان، نظارت بر واحدهای تربیت‌بدنی عمومی از مؤلفه‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌ها تشخیص داده شد. گودرزی و همکاران (۲۰۱۴) بازنگری و بهبود در روند و محتوای آموزشی دروس تربیت‌بدنی عمومی و ایجاد تحول در نحوه اجرای آن‌ها را از راهبردهای مهم در جهت تحقق اهداف ورزش دانشجویی برشمردند. براساس تحقیق گودرزی و دهقان قهفرخی (۲۰۲۰)، در حال حاضر متولی مشخصی برای اجرای واحدهای تربیت‌بدنی در دانشگاه‌ها وجود ندارد. در برخی از دانشگاه‌ها که دانشکده یا گروه تربیت‌بدنی دارند، این امر مهم به آن‌ها واگذار می‌شود و در دانشگاه‌های دیگر نظیر دانشگاه‌های صنعتی به اداره یا مدیریت تربیت‌بدنی دانشگاه سپرده می‌شود که این امر، وزارت علوم را در سیاست‌گذاری و نظارت بر حسن اجرای دروس تربیت‌بدنی دچار چالش می‌کند. در روش ارزیابی موجود پیشنهاد شده است که برای متولی‌گری دروس تربیت‌بدنی عمومی توسط ادارات تربیت‌بدنی امتیاز بیشتری در نظر گرفته شود و همچنین اختصاص ۲۰ درصد از نمره این دروس براساس آیین نامه گروه برنامه‌ریزی و گسترش علوم ورزشی به عهده ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه باشد.

1. Weihong

در نهایت باید نقطه قوت سیستم ارزیابی پیشنهادی را بومی کردن و سازگار کردن یک سیستم خاص و جامع برای ارزیابی ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها دانست؛ زیرا شاخص‌های پیشنهادی، خروجی جلسات و مصاحبه‌های متعدد با دست‌اندرکاران اجرایی، ارزیابان و پژوهشگران با سابقه در حوزه ورزش دانشگاهی بوده است. در نهایت باید اذعان کرد، پیاده‌سازی نظام ارزیابی عملکرد ادارات تربیت بدنی براساس شاخص‌های پیشنهادی می‌تواند امکان مقایسه ادارات تربیت بدنی و تشخیص ادارات موفق و ناموفق را فراهم کند و به‌عنوان ملاکی برای اقدامات اصلاحی و همچنین تخصیص بودجه و امکانات لحاظ شود، انگیزه مدیران و کارکنان ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها را برای ارتقای عملکرد سازمانی افزایش می‌دهد، به تصمیم‌گیری و تجدیدنظر وزارت علوم و دانشگاه‌ها دربارهٔ حمایت، مداخله، تنبیه یا تشویق کمک می‌کند، با پیگیری میزان پیشرفت در جهت اهداف تعیین شده مشخص می‌کند که آیا سیاست‌های تدوین شده ورزش دانشگاهی به‌صورت موفقیت‌آمیزی اجرا شده‌اند و امکان شناسایی زمینه‌هایی را میسر می‌کند که مدیریت ورزش دانشگاه‌ها باید توجه بیشتری به آن‌ها کند و همچنین باعث ایجاد اطلاعات برای مدیران ورزشی در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی خواهد بود، چراکه بخش زیادی از اطلاعات لازم برای تصمیم‌گیری‌های مدیریتی از طریق اندازه‌گیری و ارزیابی سیستم عملکرد فراهم می‌آید. افزون بر این، پیاده‌سازی نظام ارزیابی عملکرد ادارات تربیت بدنی موجب ارتقای پاسخگویی و شفافیت ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها می‌شود، از ارزیابی‌های متعدد جلوگیری می‌کند و ارزیابی‌ها در قالب یک نظام جامع ارزیابی عملکرد تجمیع می‌شود.

تشکر و قدردانی

این مقاله از طرح پژوهشی مصوب پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی استخراج شده است. نویسندگان بر خود لازم می‌دانند، مراتب تشکر صمیمانه خود را از این پژوهشگاه، مدیران و کارشناسان اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تمام مدیران تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام کنند.

منابع

1. Abtahinia, A., Mirkazemi, A. S., & Keshtidar, M (2013). Optimizing the performance evaluation of the universities' educational training offices with mixed approaches BSC, EFQM and DEA. *Research in University Sports*, 3, 27-52. (Persian)
2. Amirtash, A. M. (2004). The fifth student sports Olympiad from the point of view of the judges, supervisors, coaches and participating students. *Harkat*, 19, 16-30. (Persian)

3. Arraya, M. (2016). Proposed performance measurement system for the sports organization. *Revista Intercontinental de Gestão Desportiva*, 6(3), 288-320.
4. Asefi, A., & Asadi Dastjerdi, H. (2017). An investigating of developmental barriers of sport for all in state universities of tehran city and presenting developing strategies. *Journal of Sport Management*, 8(6), 823-844. (Persian)
5. Atghia N. (2019). A Comparative study of sport spaces in selected universities of the world. *Iranian Higher Education Journal*, 11(4), 133-164. (Persian)
6. Azizi, B., Jalali, M., & Khabiri, M. (2011). A Survey of the attitudes of students living in university of tehran dormitories towards sport for all. *Journal of Sport Management*, 3(8), 75-91. (Persian)
7. Dehghan Ghahfarokhi, A., Goodarzi, M., Jalali Farahani, M., & Monazami, A. H. (2013). evaluation of the performance of iran volleyball national team coaches by 360 degree feedback. *Sport Physiology and Management Investigations*, 5(2), 9-24. (Persian)
8. Dehghan Ghahfarokhi, A., Pour Sharif Surkuhi, B., Ansari Ardali, A., & Jalali Farahani, M. (2021). Prioritizing new usable technologies in sports facilities with an emphasis on reducing energy consumption. *Sport Management Studies*, 12(64), 45-60. (Persian)
9. Goodarzi, M., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2020). Pathology of general physical education courses in high education institutes and universities in Iran. *Research in Sport Science Education*, 1(1), 25-51. (Persian)
10. Goodarzi, M., Farahani, A., & Goodarzi, M. (2014). The design and codification of development strategy for university sport in Payame Noor University. *Research on Educational Sport*, 2(5), 117-134. (Persian)
11. Hambrick, M. E., Svensson, P. G., & Kang, S. (2019). Using social network analysis to investigate interorganizational relationships and capacity building within a sport for development coalition. *Sport Management Review*, 22(5), 708-723.
12. Hamidi, M., Elahi, A., Akbari, H., & Hamidi, M. (2011). Student sports of the Islamic Republic of Iran: Development vision and strategies. *Journal of Sport Management Review*, 12, 13-26. (Persian)
13. Hemmatinejad, M., Gholizadeh, M. H., Ramezaninezhad, R., & Mirkazemi, O. (2011) Prioritization of performance evaluation indicators of physical education departments of universities. *Journal of Research in Sports Science*, 27, 127-138. (Persian)
14. Keshtidar, M., Sahebkar, M., Razavi, S., & Kalashi, M. (2018). Identifying and modeling of the development guidelines of sports for all among the female students in University of Birjand. *Research on Educational Sport*, 6(14), 235-254. (Persian)
15. Loko, N. M., & Folaranmi, A. O. (2018). Assessment of spaces used by students for recreation in faculty buildings of public universities in the North Central Nigeria. *Savanna*, 24(2), 131-145.
16. Lower, L. M., Turner, B. A., & Petersen, J. C. (2013). A comparative analysis of perceived benefits of participation between recreational sport programs. *Recreational Sports Journal*, 37(1), 66-83.

17. Maghsoudi Eiman, H. R., & Hadavi, F. (2013). A comparative study of the current status of Iranian universities intramural sport programs with ten year ago. *Research in Sport Management and Motor Behavior*, 3(5), 59-71. (Persian)
18. Maghsudi Imen, M. H., Hadavi, F., & Tondnevis, F. (2012). A comparative study of the current status of human resources in Iranian universities intramural with ten year ago. *Journal of Sport Management Review*, 15, 93-110.
19. Manafi, F., Ramezaninezhad, R., GoharRostami, H., & Dastoom, S. (2017). Analyzing the development trend of Iranian collegiate athletics from the first to fifth macro development programs. *Sport Management and Development*, 6(1), 67-86. (Persian)
20. Mehdizadeh, R., & Andam, R. (2015). Developing strategies of sport for all in Iran Universities. *Sport Management Studies*, 6(22), 15-38. (Persian)
21. Mirzazadeh, Z., & Shajie, K. (2017). Designing and development strategic plan of university sport (Case study: Physical Education Office of Ferdowsi University). *Research on Educational Sport*, 5(12), 61-78. (Persian)
22. Moharram Zadeh, M., & Vahdani, M. (2018). Development and prioritize of sport strategies in Mohaghegh Ardabili University. *Research on Educational Sport*, 6(14), 173-194. (Persian)
23. Mottaghy, M. R., Safania, M., & Nikbakhsh, R. (2018). Identification and prioritization of performance assessment indicators of physical education institutions at Iranian Medical Sciences Universities using balanced scorecard approach and analytical hierarchy process. *Journal of Health Promotion Management*, 7(4), 15-23. (Persian)
24. Ramezani, M., Andam, R., & Aghaei, A. (2015). Designing Strategic plan of Physical Education Office of Shahrood University. *Research on Educational Sport*, 3(7), 15-40. (Persian)
25. Seyed Ameri, H., & Ghorban Berdi, M. A. (2012). Explaining strategies for attracting and increasing citizen participation in public and recreational sports programs (Case study: Urmia). *Sport Management and Movement Sciences studies*, 2(4), 23-34. (Persian)
26. Skarbalius, A., Vidūnaitė, G., Kniubaitė, A., Rėklaitienė, D., & Simanavičius, A. (2019). Importance of sport performance monitoring for sports organization. *Transformations in Business & Economics*, 18(2), 279-303.
27. Taherzadeh Nooshabadi, J., Nazari, R., & Hemmati, J. (2020). Presenting the development paradigmatic model of sport for all in Islamic Azad University. *Sport Management Studies*, 12(61), 85-108. (Persian)
28. Talebpour, M., & Keshtidar, M. (2009). Designing a model for monitoring and evaluating physical education and extracurricular sports in universities. *Research in Sports Science*, 24, 13-32. (Persian)
29. Tarighi, R., Hamidi, M., & Hossein, R. (2017). Identifying of effective factors on development of marketing in University Sport of Iran. *Journal of Sport Management Review*, 8(40), 119-136. (Persian)
30. Taybi, J., & Maleki, M. (2005) *Strategic planning* (1st ed.). Tehran: Termeh. (Persian)

31. Weihong, X. (2013). On the feasibility of introducing commercial insurance into major sports events. *Advanced Materials Research*, 709, 744-747.
32. Willem, A., Girginov, V., & Toohey, K. (2019). Governing bodies of sport as knowledge brokers in Sport-for-All communities of practice. *Sport Management Review*, 22(5), 584-599.
33. Yavari, V., & Zahedi, S (2013). Organizational performance management for public and non-profit sectors: A conceptual model. *Sterategic Management Thought*, 7(1), 79-122. (Persian)

ارجاع دهی

پورکیانی، محمد؛ دهقان قهفرخی، امین؛ افشاری، مصطفی؛ اسمعیلی، محسن؛ مقصودی، حمیدرضا؛ سراجی، مهدیه. (۱۴۰۲). تدوین شاخص‌های ارزیابی عملکرد ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۱ (۳۰): ۷۶-۲۵۳. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2021.9671.1984

Pourkiani, M; Dehghan, A; Afshari, M; Esmaili, M; Maghsoudi, H. R; Seraji, M. (2023). Designing Performance Evaluation Indexes for Physical Education Departments of Iranian Universities. *Research on Educational Sport*, 11 (30): 253-76. (Persian). DOI: 10.22089/RES.2021.9671.1984

